

Kada už įsigytą nekokybišką augalą galime prašyti gražinti pinigus?

◀ Atkelta iš 15 p.

Tikrinkite atšiaurumo zonas

Dar vienas svarbus niuansas renkantis sodinukus – atšiaurumo zonos. Nors Lietuva yra mažą, klimatas regionuose pas mus skiriasi. Nesvarbu, perkate vaiskrūmį, medelį ar gėles, žvilgtelkite į hidrometeorologų sudarytą žemėlapi, kuris leis tiksliau suprasti, kokioje zonoje gyvenate ir kokie augalai tinkami auginti. Tie sodinukai, kurie gali puikiai augti ir žiemoti Palangoje, tikėtina, pražus Zarasuose.

„Vis dėlto, noriu pabrėžti, kad atsparumas šalčiui nėra vienintelis kriterijus, kuris lems, ar augalas sėkmingai peržims. Pastebiu, kad VU Botanikos sode apšala ne tik pie-

tiniai, bet ir šiaurinių zonų augalai. Labai svarbu yra tai, kaip augalas spėja užsigrūdinti iš rudens. Tai lemia lietingų, saulėtų dienų skaičius rudenį. Buvo atvejais, kai pasodintas medis po kelių metų pradėjo nykti, todėl teko aiškintis, kas atsitiko. Tačiau klausimai išspręsti tūkstantais, be skundų rašymo ar teismų. Medelyno atstovas pripažįsta, kad visą informaciją apie augalus galima suteikti ir raštu, ir žodžiu, bet tai nereiškia, kad duotomis rekomendacijomis klientai visuomet vadovaujasi – dažnai neatsižvelgiama į nozuojamų faktorių, pavyzdžiui, kad augalas nemėgsta užmirimo, nepakelia šalčio ir t. t.“ – užtikrina dr. D. Rylškis.

Garantijos, kad augalas nesirgs, nėra

Panašios nuomonės laikosi ir Klaipėdos krašte įsikūrusio medelyno „Megaplantas“ Komercijos di-

rektorius Andrius Galuška. Jis sako, kad per visą jų darbo istoriją buvo pasitaikę keli atvejai, kai pirkėjai konsultavosi su jais dėl neprigijusių medelių. Buvo atvejais, kai pasodintas medis po kelių metų pradėjo nykti, todėl teko aiškintis, kas atsitiko. Tačiau klausimai išspręsti tūkstantais, be skundų rašymo ar teismų. Medelyno atstovas pripažįsta, kad visą informaciją apie augalus galima suteikti ir raštu, ir žodžiu, bet tai nereiškia, kad duotomis rekomendacijomis klientai visuomet vadovaujasi – dažnai neatsižvelgiama į nozuojamų faktorių, pavyzdžiui, kad augalas nemėgsta užmirimo, nepakelia šalčio ir t. t.“ – užtikrina dr. D. Rylškis.

rektorius Andrius Galuška. Jis sako, kad per visą jų darbo istoriją buvo pasitaikę keli atvejai, kai pirkėjai konsultavosi su jais dėl neprigijusių medelių. Buvo atvejais, kai pasodintas medis po kelių metų pradėjo nykti, todėl teko aiškintis, kas atsitiko. Tačiau klausimai išspręsti tūkstantais, be skundų rašymo ar teismų. Medelyno atstovas pripažįsta, kad visą informaciją apie augalus galima suteikti ir raštu, ir žodžiu, bet tai nereiškia, kad duotomis rekomendacijomis klientai visuomet vadovaujasi – dažnai neatsižvelgiama į nozuojamų faktorių, pavyzdžiui, kad augalas nemėgsta užmirimo, nepakelia šalčio ir t. t.“ – užtikrina dr. D. Rylškis.

„Žmogus perka gyvą organizmą – augalą. Juk ir nusipirkus žiurkėną jį reikia maitinti, prižiūrėti. Kas tuomet bus kaltas, jei gyvūnelis neišgyvens – šeimininkas ar pardavėjas? Žinoma, būna atvejų, kai augalas neprigyja, nes pasitaiko įvairių ligų, kenkėjų. Tačiau, vėgi, kaip aš galiu duoti garantiją, kad augalas nesu-

sirgs? Prieš renkant augalą, visada reikia atsižvelgti į tai, ar jis tinkamas augti tam tikroje zonoje. Pavyzdžiui, platanų mes nerekomenduojame auginti Vilniaus, Kauno apylinkėse, nes ten jis gali nušalti. Mes visuomet klientus žodžiu įspėjame, kad augalas gali būti neatsparus šalčiui. Taip pat visuomet reikia parinkti ir tinkamą augavietę. Mes galime viską pasakyti nuo A iki Z, kaip auginti ir prižiūrėti, bet jeigu, tarkime, rododendrą žmogus pasodins tiesiai ant saulės – iš jo nieko nebus, – įsitikinęs A. Galuška. Jis pabrėžia, kad medelyno specialistai gali padėti išrinkti augavietę augalams ir konkrečioje vietoje. Tiesa, už tokią paslaugą reikia papildomai mokėti.

Specialistai egzotikos nerekomenduoja

Lietuvos kraštovaizdžio architektų sąjungos pirmininkas, VIL-

NIUS TECH profesorius Gintaras Stauskis įsitikinęs, kad kvalifikuotam ir gerai savo darbą išmanančiam kraštovaizdžio architektui net į galvą nešautų žmonėms siūlyti jų kieme suprojektuoti vietą palmėms ar kitiems egzotiniams augalams. Jo įsitikinimu, mūsų klimatas nėra tinkamas tokiems augalams, todėl ir klientai be reikalo nėra klaidinami, o jei tokius lūkesčius užsakovas ir išsakytų, patyręs specialistas turėtų informuoti apie būsimas rizikas.

„Jau senokai kraštovaizdžio architektai kuria tvarius projektus. Ne viskas, kas žalia, yra tvary. Verta pasvarstyti, ar labai tvary kiekvieną savaitę pjauti žolę su vejapjove. Taip yra išskiriama daugiau CO₂, keliamas triukšmas, gaistamas laikas. Dėl to mes orientuojamės į natūralius, Lietuvos klimato sąlygoms tinkamus sprendimus, kuriems reikia mažiau priežiūros, yra didesnės garantijos, kad augalai prisigs ir vešės“, – užtikrina G. Stauskis.

Pateikia informaciją raštu

Kaip žinia, užėjus dideliems šalčiams gali nušalti ir prie mūsų klimato tarytum jau prisitaikę augalai (rozės, rododendrai, hortenzijos ir kt.), todėl ar neatsiranda priekaištų kraštovaizdį kuriantiems specialistams po jų idėjos įgyvendinimo? Pašnekovas sako, kad nusiskundimų iš kolegų nėra girdėjęs. Anot jo, labai svarbu atsižvelgti, iš kokio regiono atkeliauja sodinimo medžiaga, sodinukai, kokių jie veislių ir kaip jie prisitaikę prie vietos, kur jiems skirta augti, klimato sąlygų. Taip pat svarbu, kad kartu neatkeltų ir dirvožemyje gyvenančius parazitus, kad šaknų sistema būtų gerai išsivysčiusi ir augalai nesirgtų ar kitaip nebūtų nusilpę.

„Toliau viskas priklauso nuo to, kaip augalas pasodinamas, kaip jam sekasi įleisti šaknis, kaip jis prižiūrimas, t. y. ar jis liejamas, tręšiamas ir t. t. Parengę kraštovaizdžio projektą visuomet pateikiame informaciją apie suplanuotus želdinius (medžius, krūmus, žoles ir kt.), jų savybes, nurodome, kaip teisingai prižiūrėti“, – apie pateikiamą plačią informaciją kraštovaizdžio projekte pasakoja Lietuvos kraštovaizdžio architektų sąjungos pirmininkas prof. G. Stauskis. Be to, jei klientas pageidauja, kraštovaizdžio architektas prižiūri projekto įgyvendinimą.

Jis sako žinantį atvejų, kad kai kurie kolegos, klientui kviečiant, net lankosi įrengtuose objektuose keletą metų, konsultuoja užsakovą, kaip geriau prižiūrėti įrengtus želdinius, kad visas kompleksas įgautų projekte sumanytą pavidalą.

Brangūs sodiečiai,

kurkime sodybų grožį drauge! Norite specialisto patarimo statybos, remonto klausimais? Galbūt iškilo klausimų dėl sodo, daržo ar gėlyno? Drąsiai rašykite man, „Sodybos“ skilties žurnalistei, šiuo el. pašto adresu: m.kazlauskaitė@kaimozinios.lt. Pasistengiu Jums kylančius klausimus aptarti kituose „Sodybos“ puslapiuose.

Monika Kazlauskaitė, VL žurnalistė

Vasaros maršrutai

Stulbinanti gamtos oazė: milžiniški paparčiai ir Švenčionių žolynai

Švenčionių ir Švenčionėlių krašte galima pasivaikščioti pažintiniais takais.

Jeigu kas paklaustų, kur Lietuvoje vešiausias žolės ir žolynai, atsakymas būtų – Švenčionyse ir Švenčionėliuose. Savo drėgname dirvožemyje gamta čia užaugina rečiausių rūšių gyvūnus, spalvomis prisirpusius pievas ir miškuose karaliaujančius dvimetrinius paparčius. Valstybinių miškų urėdijos (VMU) miškininkai kviečia apsilankyti ir patyrinėti stulbinančią gamtos oazę Švenčionių rajone.

Svylos upelio paparčiai

Atokiame, Baltarusijos pasienio ruože esančiame, tačiau labai vaizdingame Švenčionėlių regioninio padalinio, Švenčionių girininkijos miške augantys paparčiai – tarsi iš pasakos. Įspūdingu sąžalynu vešančios miško „plunksnos“ čia užauga net iki dviejų metrų aukščio! Mat dirvožemis Svylos upelyje yra itin derlingas, jo salpoje išsėjęs buveinė atlieka rūšių plitimo koridorų. Šioms biologinės įvairovės vertybėms išsaugoti čia įkurta kertinė miško buveinė.

„Vingiuodamas iš Baltarusijos per mišką teka upelis Svyła, jame visko prigriuvę, pripuvę, sunku privažiuoti, ir vieną kartą užkliuvo tie didžiuliai paparčiai. Pasikvietėme botanikus, jie apstulbo šioje miško vietoje savo akimis išvydę ne tik gigantiškus paparčius, bet ir daugy-

bę retų augalų, įrašytų į Raudonąją knygą“, – apie kertinę buveinę pasakoja VMU Švenčionėlių regioninio padalinio Švenčionių girininkijos girininkas Leonas Zabiela.

Šimtamečių medžių pavėsyje bei drėgnuose, pelkėtuose Svylos upelio slėniuose klesti ne tik paslaptingi, įstabaus dydžio paparčiai, bet ir didelė įvairovė kitų retų, saugomų ir į Raudonąją knygą įrašytų augalų rūšių, tokių kaip plačialapis katilėlis (lot. *Campanula latifolia*), triziedis lipikas (lot. *Galium triflorum*), vaisitinė notra (lot. *Stachys officinalis*), aukštoji gegūnė (lot. *Dactylorhiza fuchsii*) ir kt.

Norintiems patyrinėti šią kertinę miško buveinę, nepaliesant žmogaus vykdomos veiklos, reikia turėti specialius pasieniečių leidimus. Geriausia, kai į paslaptinę žygį lydi patikimas ir vietovės gerai pažįstantis vedlys. 35 metus miškininku Švenčionyse dirbantis girininkas L. Zabiela, šių vietų ekspertas, nesibaiminantis tunto uodų ir sparvų, besitaikančių artimiausio susipažinti su svetimšaliais, drąsiai lenda į miško tankynę. Tik spėk paskui jį – brisdamas per pelkėtas Svylos pakrantės vietas, įveikęs didžiulius paparčių labirintus, susipažinęs su iki šiol neregėtais miško augalais, pakėlęs akis į viršų dar pamatys ir mažojo erelio rekšnio lizdą ar prakrendantį juodąjį gandrą. Tikros lietuviškos džiunglės!

Apskritagalvis bandrenis

Vaisitinė notra

Juodoji tūbė

Derlingose žemėse gausu žolynų, dauguma jų – vaistažolės.

Šimtamečių medžių pavėsyje bei drėgnuose, pelkėtuose Svylos upelio slėniuose klesti ne tik paslaptingi, įstabaus dydžio paparčiai, bet ir didelė įvairovė kitų retų, saugomų ir į Raudonąją knygą įrašytų augalų rūšių.

Pievų žolynai

Ne tik miškai, bet ir pievos Švenčionyse gyveninės, sodresnės nei bet kur kitur. Šis šalies rytų kraštas pasižymi drėgnomis pievomis ir miškais, didele augmenijos ir gyvūnijos biologine įvairove. Nuo seno vietiniai renka vaistažoles ir jomis gydomi. Dažnai išgirsti istorijų apie vaikystės dienas čia praleidusius, žoleles rinkusius ir veždavusius jas į didįjį vaistažolių fabriką.

„Visi vaikai čia vaistažoles rinko. Jas atpažinti išmokstama iš tėvų, senelių. O žolelių laukuose tiek daug

Švenčionių girininkijos miške augantys paparčiai – tarsi iš pasakos.

Pažintiniai takai

Švenčionių mieste stovi įspūdingi dar XIX a. pradžioje statyti Cirkliškio dvaro rūmai, kurie priklausė garsiajai Mostovskų giminei. Būtent nuo jų vingiuoja Cirkliškio pažintinis takas, jungiantis rūmus ir Cirkliškio piliakalnį (kitaip – Perkūno kalną), ant kurio kasmet švenčiamos Joninės.

Pažintiniai takai

Švenčionių mieste stovi įspūdingi dar XIX a. pradžioje statyti Cirkliškio dvaro rūmai, kurie priklausė garsiajai Mostovskų giminei. Būtent nuo jų vingiuoja Cirkliškio pažintinis takas, jungiantis rūmus ir Cirkliškio piliakalnį (kitaip – Perkūno kalną), ant kurio kasmet švenčiamos Joninės.

VMU prižiūri apie 1 150 visuomenės skirtų rekreacinių objektų visoje Lietuvoje: pažintinius takus ir pažintinius kompleksus, stovyklavietes, poilsiavietes, apžvalgos aikštes, atokvėpio vietas – daugybę įvairių lankytinų vietų, kuriose galima daugiau sužinoti apie šalies istoriją, pagilinti žinias apie gamtą ar tiesiog pasidžiaugti nuostabiais vaizdais stovyklaujant ar vaikštinėjant gryname ore.

Parengta pagal VMU